

Kettingzaagcrimineel REEF

GREENPEACE

Traditionele blokkade die door de inwoners van Molongo is opgeworpen om de houtkapactiviteiten van Reef te stoppen. © Greenpeace/Oosterveld

Samenvatting

”Door het bezit van bosgebieden garandeert Reef dat het hout legaal wordt geproduceerd. Reef stimuleert het gebruik van duurzaam geproduceerd hout.” *Reef-website*

Het Nederlandse houtkapbedrijf en houthandelaar Reef bezit een uitstekende milieureputatie. Maar de houtkappraktijken van Reef zijn niet altijd even milieuvriendelijk en sociaal verantwoord als Reef zijn klanten wil doen geloven.

In maart 2003 hebben onderzoekers van het CED (Centre pour l’Environnement et le Développement), Forests Monitor en Greenpeace bewijs verzameld van grootschalige illegale houtkap in Kameroen. Deze gezamenlijke veldonderzoeken hebben uitgewezen dat Reef hout heeft gekapt buiten het gebied van zijn legale kapvergunning VC 11-06-13. Reef heeft tevens hout gekapt in een groot gebied dat ver buiten de grenzen van vergunning VC 11-06-12 valt.

Door het gebruik van GPS-coördinaten (Global Positioning System) hebben de onderzoeken bewijs aan het licht gebracht over een illegaal wegennet, houtopslagplaatsen¹ en achtergelaten boomstammen buiten de houtkapgebieden die Reef legaal zijn toegewezen.

Sommige illegaal gekapte bomen bleken te zijn gemarkeerd met Reef’s legale herkenningsteken, hetgeen een duidelijke aanwijzing is van het ‘witwassen’ van illegaal hout. Er is tevens gebleken dat de houtkappraktijken van Reef een uitermate verwoestend karakter hadden en

voetnoten

¹ Houtopslagplaatsen (parc à bois) zijn plaatsen waar boomstammen tijdelijk worden opgeslagen in afwachting van hun transport.

Forest crime file: kettingzaagcrimineel REEF

hebben geleid tot aanzienlijke ecologische schade. Reef's activiteiten hebben ook de overheid van Kameroen aanzienlijke economische schade berokkend en hebben geleid tot economische en sociale schade bij lokale gemeenschappen.

Illegale wegenbouw heeft de plantages en oogsten van verschillende lokale dorpingen verwoest. Deze boeren zijn afhankelijk van de plantages voor hun eten en inkomen, ze hebben echter geen enkele compensatie ontvangen. De dorpingen waren zo boos op het bedrijf dat zij de houtkap geblokkeerd hebben door middel van traditionele methodes (zie omslag). CED, Forests Monitor en Greenpeace vinden dat Reef verantwoordelijk moet worden gehouden voor de schade die is aangericht en dat de overheid van Kameroen en de lokale bewoners volledig moeten worden gecompenseerd.

Daarom verzoeken CED, Forests Monitor en Greenpeace:

- De overheid van Kameroen – om zo snel mogelijk een gedetailleerde inventaris te maken teneinde de economische schade te kunnen berekenen die deze illegaal houtkap tot gevolg heeft gehad, om Reef en bedrijven waar zij mee samenwerken passende sancties op te leggen en volledige compensatie te garanderen voor de lokale inwoners die de dupe zijn geworden van de illegale houtkapactiviteiten van Reef.
- De Nederlandse overheid en andere klanten van Reef – om geen producten meer af te nemen bij Reef totdat het bedrijf kan bewijzen dat het hout niet afkomstig is van illegale houtkapprojecten.
- Overheden – om een groen aankoopbeleid te voeren. De overheden zouden alleen hout moeten kopen van legale bosbouwprojecten die op zijn minst voldoen aan de normen van de Forest Stewardship Council (FSC).
- De Kameroense en Nederlandse overheid en de Europese Unie – om de wetgeving tegen illegale houtkap en de handel in illegaal hout aan te scherpen en ervoor te zorgen dat deze wetten volledig worden nageleefd.

Reef-hout dat op weg is naar de houtzagerij

Reef-houtzagerij in Kumba © Greenpeace/Oosterveld

HET BEDRIJF REEF

Het bedrijf Wed. J. Reef BV is opgericht in 1926 en is gespecialiseerd in het produceren van hout voor de grond-, weg- en waterbouw.

In Europa heeft Reef een uitstekende milieureputatie. Het bedrijf is een van de mede-oprichters van FSC Nederland en het bedrijf stimuleert op proactieve wijze het gebruik van duurzaam geproduceerd hout. In 2001 was 30% van het door Reef verkochte hout FSC-gecertificeerd. Reef heeft ook plannen voor FSC-certificering in Kameroen. Op dit moment is dat echter niet mogelijk, aangezien Reef nog geen Forest Management Unit (FMU)² heeft.

Het Kameroense dochterbedrijf van Reef, TRC (Transformation Reef Cameroun), heeft een houtzagerij in Douala en heeft onlangs een houtzagerij in Kumba, in de zuidwestelijke provincie, overgenomen van STIK, een bedrijf dat gelieerd is aan het Nederlandse houtkapbedrijf Wijma. Samen met zijn Kameroense partner, PMF Wood, heeft TRC op dit moment drie ventes de coupe. TRC werkt daarnaast ook samen met een ander bedrijf uit Kameroen, SEPFACO.

Reef koopt hout van diverse partijen die betrokken zijn bij destructieve en illegale houtkapactiviteiten in Kameroen. Een van zijn leveranciers, Kieffer, kreeg in 2001 een boete van drie miljoen FCFA (€ 4500) voor het “overtreden van exploitatierichtlijnen”³.

In maart 2003 bezochten CED, Forests Monitor en Greenpeace de ventes de coupe (VC) 11-

Box 1 - Ventes de coupe

Ventes de coupe (VC) zijn vergunningen waarmee over een periode van drie jaar een gebied van 2500 hectare mag worden gekapt in het niet-permanente bosgebied. Deze houtkapprojecten worden op een veiling toegewezen aan de hoogste bidder en worden vaak op een zeer destructieve manier geëxploiteerd aangezien er geen beheersplan voor vereist is. Er wordt in Kameroen veel misbruik gemaakt van VC-houtkapvergunningen. Deze worden vaak gebruikt voor illegale houtkapprojecten in een veel groter bosgebied dan aangegeven in de oorspronkelijke vergunning. Uit een rapport dat door de Wereldbank is gefinancierd, is gebleken dat 90% van de ventes de coupe in de oostelijke provincie van Kameroen illegaal worden geëxploiteerd.⁴

voetnoten

² Een FMU is een vastgesteld gebied voor bos-exploitatie waar een managementplan voor nodig is. Het is in Kameroen de enige vorm van industriële houtkap-exploitatie waarbij duurzame bosbouw mogelijk is. In een FMU wordt voor een periode van 30 jaar het recht tot houtkap gegeven. Dit is lang genoeg voor de langetermijnplanning die noodzakelijk is voor duurzame bosbouw.

³ MINEF-communiqué (CT, 19 oktober, 2001).

⁴ Milol AC en Pierre J-M (2000) Impact de la fiscalité décentralisée sur le développement local et les pratiques d'utilisation des ressources forestières au Cameroun. Definitief rapport in opdracht van de Wereldbank, januari 2000.

*Kapwegen in Reef's
vente de coupe 11-06-13
© Greenpeace/Oosterveld*

ILLEGALE HOUTKAP EN SOCIALE CONFLICTEN IN MOLONGO

06-13 en 11-03-14 in het departement Kupe Manenguba van het arrondissement Tombel dat zich bevindt in de zuidwestelijke provincie van Kameroen. In deze VC's werkt Reef samen met het Kameroense bedrijf PMF Wood.⁵ De vergunningen voor deze ventes de coupe zijn respectievelijk op 3 augustus 2001⁶ en 7 augustus 2001 verleend aan PMF Wood⁷.

Het dorpje Molongo bevindt zich in het midden van de Reef/PMFW VC 11-06-13. De dag dat de NGO's (non-governmental organizations) de VC bezochten, hadden de dorpingen verschillende blokkades opgeworpen om de houtkap een halt toe te roepen (zie omslag). De dorpingen waren zeer boos op Reef/PMFW omdat deze zich niet aan hun beloftes hadden gehouden. Volgens de dorpingen hadden Reef/PMFW de volgende beloftes gebroken:

- mondelinge toezegging dat de houtkapbedrijven verschillende degelijke bruggen zouden bouwen, welke het dorp zou kunnen gebruiken lang nadat de houtkapbedrijven vertrokken zouden zijn. In plaats daarvan werden tijdelijke bruggen gebouwd die niet sterk genoeg zijn voor de korte periode dat het hout verwijderd wordt.
- mondelinge toezegging tot het bouwen van goede wegen.
- belofte om materiaal te leveren voor de bouw van een dorps huis, een school en een kerk.
- de toezegging om grond met een bulldozer te egaliseren zodat de kerk en het dorps huis gebouwd konden worden.
- de belofte om cement voor de vloer te storten en plafondplaten te plaatsen in het huis van het dorps hoofd ter compensatie voor het huisvesten van de arbeiders.

Daarnaast was de weg waar het dorp al in had geïnvesteerd compleet verwoest door de hout-

voetnoten

⁵ Reef-website: www.reef-goor.nl

⁶ Bron: Arrête nr. 0650/A/MINEF/DF/SDAFF/SAG

⁷ Bron: Arrête nr. 0675/A/MINEF/DF/SDAFF/SAG

kapbedrijven. De weg is niet meer toegankelijk voor normale personenwagens. Volgens de dorpingen kan men straks tijdens het natte seizoen zelfs niet meer over de weg lopen, omdat deze dan een modderrivier geworden zal zijn. De dorpingen zijn afhankelijk van deze weg om naar naburige dorpen te kunnen reizen waar zij hun oogst kunnen verkopen.

Er zijn verschillende cacaoplantages van dorpingen compleet verwoest door de houtkapactiviteiten. Zij hebben geen enkele compensatie ontvangen voor hun schade. Nu de bedrijven zich klaarmaken om te vertrekken, wordt het ongebruikte hout bovendien verbrand of begraven zodat de dorpingen het niet kunnen gebruiken.

Op de dag van het onderzoek vond er in het dorp een vergadering plaats tussen het houtkapbedrijf, vertegenwoordigers van de lokale overheid en het dorp. Het bedrijf beloofde dat ze de volgende dag, zoals beloofd, zouden beginnen met het werk aan de kerk en de school. Zij hebben toen besloten om de daaropvolgende week nog een vergadering te houden. Tot die vergadering zouden de traditionele blokkades op hun plaats blijven, zodat het onmogelijk was voor de houtkapbedrijven om hout uit het bos te vervoeren. Die geplande extra vergadering heeft nooit plaatsgevonden. De huidige situatie in het dorp is nog onduidelijk.

Door middel van het gebruik van een GPS-ontvanger⁸ voor het opslaan van geografische coördinaten

Box 2 - Het belang van Azobé

Nederlandse houtkapbedrijven in Kameroen, waaronder Reef, hebben zich gespecialiseerd in de productie van azobé dat in Nederland geldt als een kostbare houtsoort die wordt toegepast in de grond-, weg- en waterbouw en die op Europese schaal wordt gebruikt voor de productie van spoorbielzen.

dinaten konden CED, Forests Monitor en Greenpeace één houtopslagplaats traceren buiten de zuidelijke grens van de vente de coupe (zie kaart 1). Verschillende boomstammen in de illegale houtopslagplaats waren op frauduleuze wijze gemarkeerd met het Reef/PMFW-herkenningsteken.

Door het houtkapproject is extreem veel schade aangebracht. Het bos heeft aanzienlijke ecologische schade opgelopen. Onder de gekapte bomen bevonden zich onder andere de waardevolle soorten azobé, moabi en sapelli⁹.

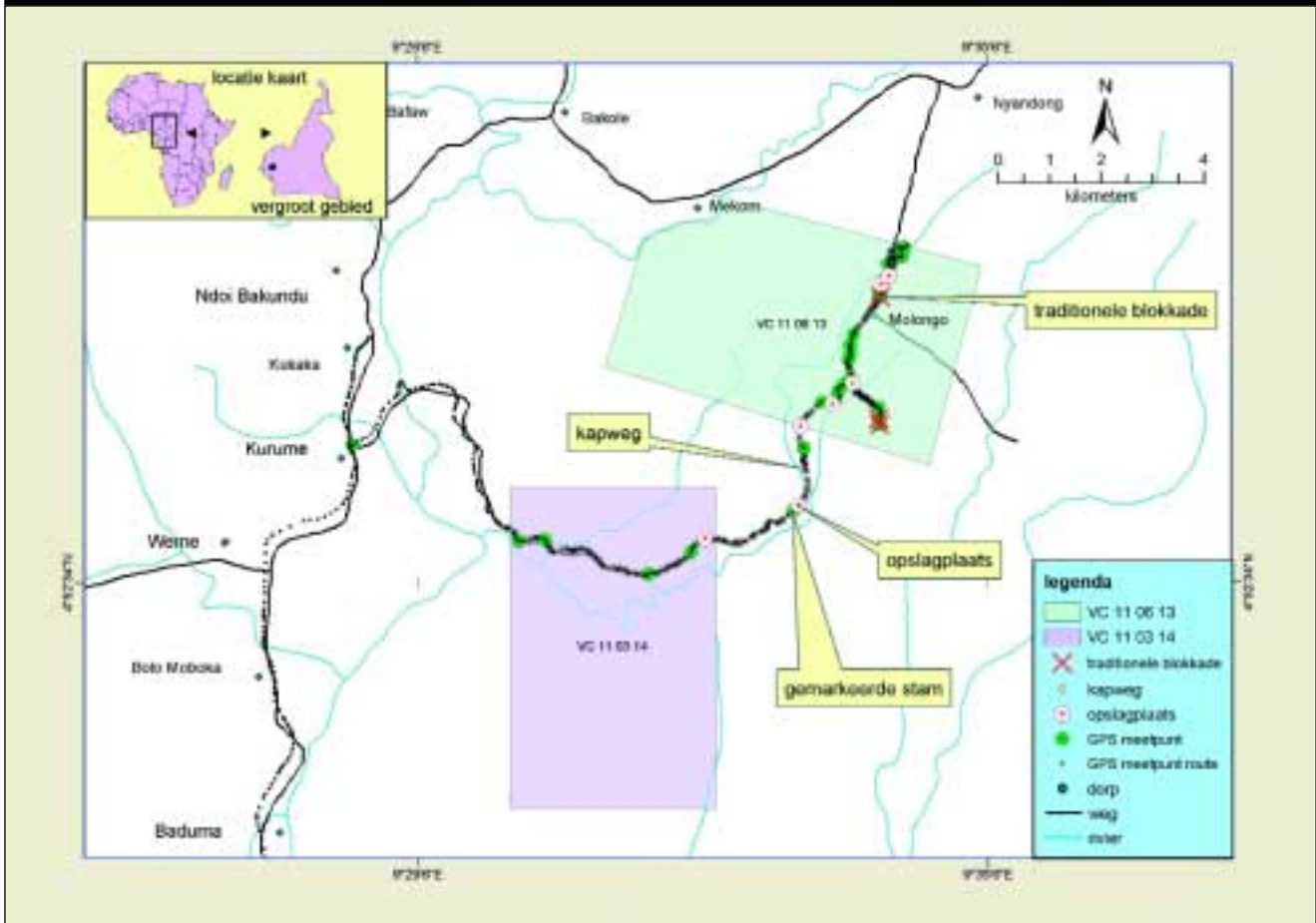
Tijdens het veldonderzoek was Reef/PMFW bijna klaar met de houtkap. De totale ecologische, economische en sociale schade kan pas opgenomen worden nadat de bedrijven zijn gestopt met de houtkap.

voetnoten

⁸ Door middel van GPS-ontvangers (Global Positioning System) kunnen gebruikers met een nauwkeurigheid van 30 meter hun lokatie vaststellen op het aardoppervlak.

⁹ Azobé (*Lophira alata*), moabi (*Baillonella toxisperma*), sapelli (*Entandrophragma cylindricum*), allen geclassificeerd als kwetsbaar door de IUCN. www.redlist.org.

Kaart 1 - Kap door Reef buiten grenzen

ILLEGALE HOUTKAP VLAKBIJ EDIKI EN MOTONDO I

De NGO's hebben tevens VC 11-06-12 bezocht in het Meme-departement van het Konye Arrondissement dat zich bevindt in de zuidwestelijke provincie van Kameroen. In deze VC werkt Reef samen met het Kameroense bedrijf SEPFCO¹⁰. De vergunning voor deze VC was op 23 maart 2000 verleend aan SEPFCO.¹¹

Dit houtkapgebied ligt vlakbij het houtkapgebied rondom Molongo. De houtkaprojecten worden geleid door dezelfde personen. Al het hout gaat naar de Reef-zagerij in Kumba of naar de houtzagerij in Douala.

Door middel van een GPS-ontvanger voor het opslaan van de geografische coördinaten hadden CED, Forests Monitor en Greenpeace ongeveer vijf kilometer buiten de legale houtkapgrens een groot wegennet gelokaliseerd. Er werden ook zes houtopslagplaatsen gevonden langs dit wegennet. Boomstammen die gemarkeerd waren met het merkteken van Reef/SEPFCO's vente de coupe 11-06-12 en het teken van SEPFCO werden in houtopslagplaatsen langs illegale wegen gevonden, wat betekende dat Reef/SEPFCO zich ver buiten de officiële grenzen bezig had gehouden met illegale praktijken (zie kaart 2).

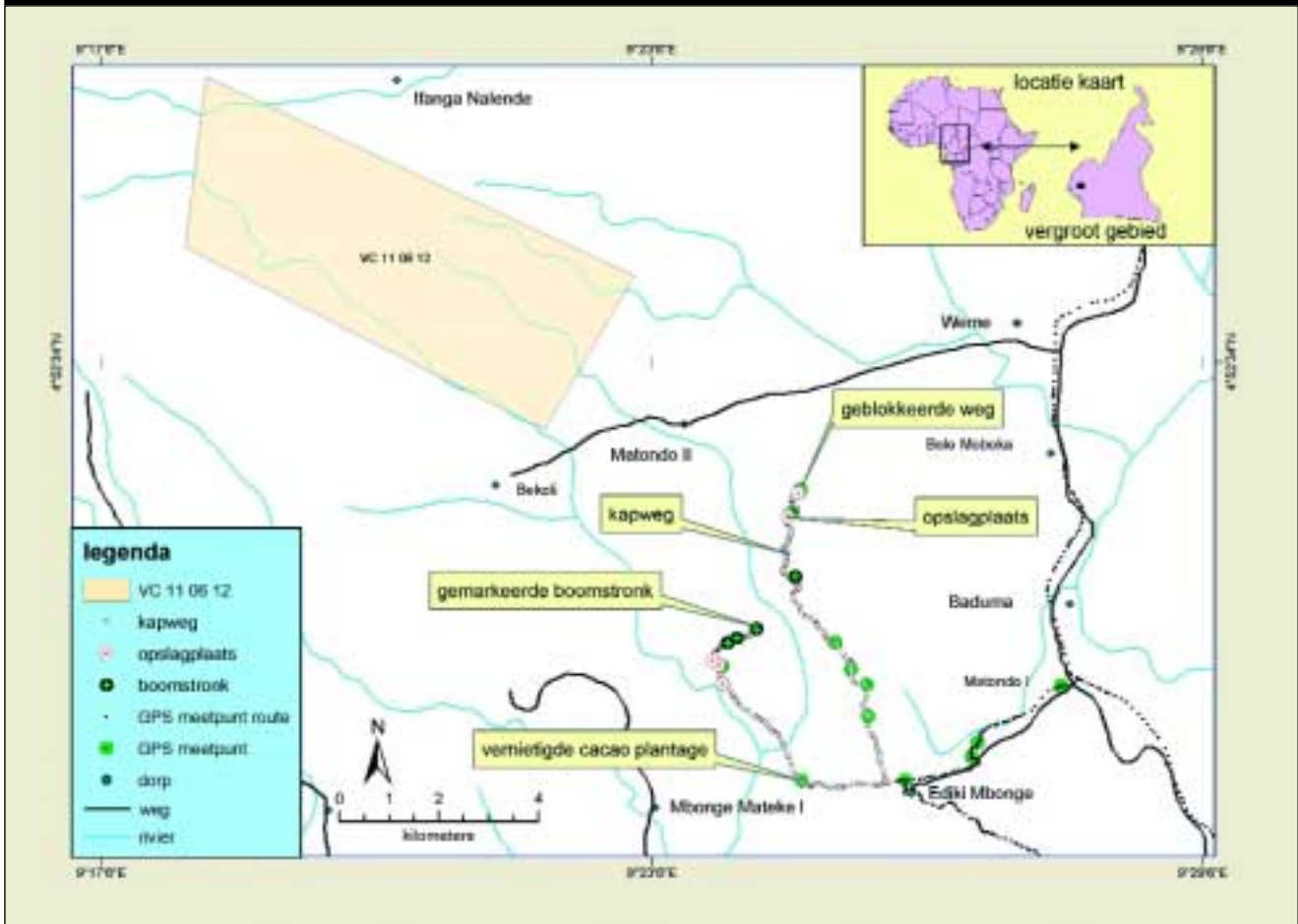
Aan de hand van het wegennet, de houtopslagplaatsen en gemerkte boomstammen die tijdens dit onderzoek gevonden zijn, blijkt dat Reef/SEPFCO veel illegale houtkap in dit gebied heeft uitgevoerd. De onderzoekers waren niet in staat om de totale omvang van het illegale hout-

voetnoten

¹⁰ Uitspraak door Dhr. Jose Quarasma, general manager van het TRC-hoofdkantoor in Douala, tijdens een telefoongesprek met een CED-afgevaardigde.

¹¹ Bron: Arrête nr. 0317/A/MINEF/DF/SDAFF/SAG

Kaart 2 - illegale kap Reef

kaproject te onderzoeken. Zo konden de onderzoekers bijvoorbeeld niet alle illegale wegen volgen omdat de weg doelbewust geblokkeerd was met een boomstam. Zodra de bedrijven klaar zijn met de houtkap (zij waren bijna klaar toen het onderzoek plaatsvond) dient er een onderzoek plaats te vinden om een compleet beeld te krijgen van de omvang van de illegale activiteiten.

Net als in Molongo zijn de houtkapbedrijven in de nabijgelegen dorpen Ediki en Motondo I hun beloftes aan de inwoners niet nagekomen. De wegen voor houttransport die Reef/SEPF-CO gebouwd hadden, zijn van zo'n slechte kwaliteit dat de dorpingen deze niet kunnen gebruiken. De dorpingen hadden gehoopt dat de weg hen een betere toegang zou bieden tot de hoofdweg naar Kumba. De weg is dwars door een grote cacaoplantage van het dorp aangelegd. Er zijn ook verschillende plantages door de illegale houtkap verwoest. Het dorp heeft geen compensatie ontvangen voor deze schade. Het dorp heeft ook nooit de wettelijke 10% van de belastingen ontvangen die een vereiste zijn voor de exploitatie van een VC.

Door de grootschalige illegale houtkap van Reef/SEPF-CO heeft de Kameroense regering aanzienlijke economische schade geleden. Zo heeft de regering de vereiste belastingafdrachten voor legale houtkapprojecten niet ontvangen. De kapverlies-bijdrage van 2,5% van de FOB-waarde¹² op gekapt hout is bijvoorbeeld een van de belastingen die over legaal gekapt hout geïnd moet worden. De onderzoekers konden de complete omvang van het illegale houtkapproject niet achterhalen. De echte economische schade kan echter pas worden berekend nadat het gehele illegale houtkapproject is geëvalueerd.

voetnoten

12 FOB - vrij aan boord

Met behulp van een GPS kunnen onderzoekers de exacte locatie aanwijzen van gevonden boomstammen. Op deze manier kan worden bewezen dat er houtkap heeft plaatsgevonden buiten het legaal toegewezen houtkapgebied. Deze boomstam met het herkenningsteken van de SEPF/CO/REEF vente de coupe 11-06-12 werd enkele kilometers buiten dit houtkapgebied gevonden.

© Greenpeace /Oosterveld

AANBEVELINGEN

CED, Forests Monitor en Greenpeace doen de volgende aanbevelingen:

- MINEF¹³ dient zo snel mogelijk een officieel onderzoek in te stellen naar deze zaak, teneinde de omvang van de illegale houtkapactiviteiten vast te stellen, alsmede de ecologische, sociale en fiscale schade;
- MINEF dient de bedrijven aansprakelijk te stellen voor de ecologische, economische en sociale impact die hun illegale houtkapprojecten hebben veroorzaakt en dient te waarborgen dat de overtreders de verschuldigde boetes en belastingen aan de overheid betalen en voor volledige compensatie van de lokale gemeenschappen zorgen.
- MINEF dient te zorgen dat REEF/SEPF/CO/PMFW verder geen kapvergunningen krijgen totdat zij aan kunnen tonen dat zij zich aan hun legale verplichtingen kunnen houden.
- Reef/SEPF/CO/PMFW dienen onmiddellijke en passende compensatie te geven aan de lokale gemeenschappen voor de schade die zij door dit project hebben geleden aan hun levensonderhoud;
- De Nederlandse overheid en andere klanten van Reef dienen te stoppen met het kopen bij Reef totdat het bedrijf kan bewijzen dat hun hout niet afkomstig is van illegale houtkapprojecten.
- Overheden dienen een groen aankoopbeleid te gaan voeren. De overheden zouden alleen hout moeten kopen van legaal toegestane houtkap die tenminste voldoet aan de vereiste normen van de Forest Stewardship Council (FSC);
- De Kameroense overheid dient een duidelijke procedure vast te stellen om op rigoureuze en transparante wijze te kunnen reageren op aanwijzingen van derden over illegale praktijken in de bosbouw;
- De overheden van Kameroen, Nederland en de Europese Unie dienen de wetgeving tegen illegale houtkap en de handel in illegaal hout aan te scherpen en erop toe te zien dat deze wetten worden nageleefd.

voetnoten

¹³ Het MINEF is het Ministerie van milieu en bosbouw van Kameroen.

Forest crime file: kettingzaagcrimineel REEF

Appendix 1 - GPS-coördinaten voor illegale houtkap in Molongo (kaart 1)

Omschrijving GPS meetpunt	Coördinaten
Brug	32 N 558257 539146
Brug	32 N 559085 539577
Vernietigde plantage	32 N 562182 543616
Traditionele blokkade	32 N 562750 542061
Traditionele blokkade	32 N 562734 542174
Splitsing	32 N 562187 542985
Splitsing	32 N 562910 545198
Stam	32 N 561079 540394
Stam	32 N 562147 543335
Traditionele blokkade	32 N 562767 544555
Molongo	32 N 562246 543817
Opslagplaats	32 N 561218 542037
Opslagplaats	32 N 562228 542872
Opslagplaats & splitsing	32 N 559355 539844
Opslagplaats	32 N 561826 542465
Opslagplaats	32 N 562782 544797
Opslagplaats	32 N 562938 544962
Opslagplaats	32 N 561174 540489

Appendix 2 - GPS-coördinaten voor illegale houtkap bij Ediki en Motondo I (kaart 2)

Omschrijving GPS meetpunt	Coördinaten
Gemarkeerde stonk	N4.82484 E9.39865
Gemarkeerde stonk	N4.82570 E9.40034
Gemarkeerde stonk	N4.82738 E9.40387
Gemarkeerde stonk	N4.83695 E9.41094
Afgesloten weg	N4.85284 E9.41195
Brug	N4.81149 E9.42419
Brug	N4.82493 E9.41822
Plantage	N4.82000 E9.42102
Cacao plantage	N4.77158 E9.48158
Waterafvoer	N4.84869 E9.41040
Vernietigde plantage	N4.79978 E9.41204
Ediki	N4.79976 E9.43096
Weggespoelde weg	N4.80409 E9.44292
Weggespoelde weg	N4.80668 E9.44406
Ondergelopen weg	N4.82059 E9.39771
Opslagplaats	N4.81735 E9.39778
Opslagplaats	N4.82081 E9.39713
Opslagplaats	N4.83669 E9.41081
Opslagplaats & splitsing	N4.82168 E9.39588
Opslagplaats	N4.84786 E9.40960
Opslagplaats	N4.85223 E9.41157

Greenpeace International

Keizersgracht 176, 1016 DW Amsterdam, The Netherlands ☎ +31 20 626 18 77 www.greenpeace.org

Forests Monitor Ltd

69A Lensfield Road, Cambridge CB2 1 EN, England ☎ +44 1223 360975 www.forestsmonitor.org

CED

B.P. 3430, Yaoundé, Cameroon ☎ +2372223857 www.cedcameroun.org